3. Partile Sfintei Liturghii

„La Cina cea de taină, în noaptea în care a fost vândut, Mântuitorul nostru a instituit jertfa euharistică a Trupului și Sângelui său pentru a perpetua de-a lungul veacurilor jertfa crucii până la a doua sa venire și pentru a încredința astfel Miresei sale preaiubite, Biserica, memorialul morții și al învierii sale: sacrament al pietății, semn al unității, legătură a caritații, ospăț pascal în care îl primim pe Cristos, sufletul este copleșit de har și ne este dată chezășia gloriei viitoare" (*Sacrosanctum Concilium* 47)

De reţinut:

1. Sfânta Liturghie este Jertfa Noului Testament, în care Domnul nostru Isus Cristos, sub chipul pâinii şi al vinului, se jertfeşte Tatălui său ceresc, prin mijlocirea preotului, spre sfinţirea şi mântuirea sufletelor noastre.

Scopul Sfintei Liturghii este de a-l preamări pe Dumnezeu, de a-i aduce mulţumire pentru binefacerile sale, de a dobândi iertarea păcatelor noastre şi de a-i cere lui Dumnezeu harurile trebuincioase mântuirii noastre şi a lumii întregi.

2. Sfânta Liturghie este împărţită în două mari părţi:

- LITURGIA CUVÂNTULUI, prin care Dumnezeu hrăneşte sufletele noastre cu al său Cuvânt cuprins în Cărţile Sfinte ale Vechiului şi Noului Testament.
- LITURGIA EUHARISTICĂ, prin care se reactualizează jertfa Domnului Cristos şi unde primim ca hrană Trupul şi Sângele său în Sfânta Împărtăşanie.

A. LITURGIA CUVÂNTULUI

Liturgia cuvântului este precedată de RITUALUL ÎNCEPUTULUI, o parte introductivă care are drept scop crearea unei comuniuni sufleteşti între cei prezenţi, pentru ca ei să poată participa cum se cuvine la vestirea cuvântului lui Dumnezeu şi la celebrarea Euharistiei.

1. *Antifona de intrare* deschide celebrarea şi înalţă mintea celor prezenţi la contemplarea misterului pus în faţa lor de timpul liturgic sau de sărbătoarea zilei.

Preotul sărută altarul, în semn de veneraţie iar în ocazii solemne îl tămâiază.

Apoi preotul şi întreaga adunare fac semnul crucii, pentru a pune întreaga celebrare sub semnul Sfintei Treimi. Salutul pe care preotul îl adresează comunităţii şi răspunsul poporului manifestă misterul Bisericii adunate laolaltă.

2. *Actul penitenţial* purifică, prin umilinţă şi părere de rău, sufletele celor prezenţi la celebrare. Omul se recunoaşte păcătos înaintea lui Dumnezeu şi astfel i se deschide drumul spre iertare și spre apropierea de Creatorul şi Părintele său.

Prin cântarea *Kyrie, eleison* (*Doamne, miluieşte-ne*), credincioşii invocă pe Dumnezeu întreit Sfânt şi îi imploră milostivirea.

Gloria in excelsis (*Mărire în cer lui Dumnezeu*) este un imn străvechi prin care Biserica, adunată în Duhul Sfânt, preamăreşte şi imploră pe Dumnezeu Tatăl şi pe Mielul Dumnezeiesc. Se cântă sau se recită în duminici şi sărbători şi în alte ocazii solemne, excepţie făcând duminicile din Advent şi din Postul Mare.

3. În continuare, preotul invită credincioşii la rugăciune. Cu toţii păstrează un moment de tăcere pentru a adânci conştiinţa că se află în faţa lui Dumnezeu. Apoi preotul citeşte *Rugăciunea zilei*, care exprimă sensul celebrării respective şi îndreaptă implorarea către Dumnezeu Tatăl, prin Cristos, în Duhul Sfânt.

Poporul îşi arată participarea rostind răspunsul: Amin.

Partea esenţială a Liturgiei Cuvântului o constituie (4) *Lecturile din Sfânta Scriptură* şi *cântările* intercalate între ele. (5) *Omilia,* (6) *Mărturisirea de credinţă* (*Crezul*) şi (7)

Rugăciunea credincioşilor care dezvoltă şi încheie Liturgia Cuvântului. În lecturi, Dumnezeu se adresează poporului său, îi dezvăluie misterul răscumpărării şi îi oferă hrană sufletească; Cristos însuşi este prezent în mijlocul credincioşilor prin cuvântul său. Poporul răspunde la acest cuvânt prin cântări de psalmi, îşi manifestă aderarea la el prin Mărturisirea de credinţă; hrănit cu el, înalţă rugăciuni pentru nevoile Bisericii universale şi pentru mântuirea lumii întregi.

B. LITURGIA EUHARISITICĂ

Liturgia euharistică cuprinde 3 părţi, întocmai după acţiunile lui Isus: a luat pâinea (pregătirea şi prezentarea darurilor – **Ofertoriul**), a mulţumit (**Rugăciunea euharistică** şi consacrarea: *eucharisteo* înseamnă a mulţumi), a frânt şi a dat-o (frângerea pâinii, Mielul lui Dumnezeu şi împărtăşirea credincioşilor – **Ritul împărtăşaniei**).

1. Pregătirea darurilor (Ofertoriu). Acum se aduc la altar pâinea şi vinul (în care se va pune o picătură de apă, simbolizând unirea celor două naturi ale lui Cristos.) – elementele pe care Cristos le-a luat în mâinile sale şi care vor deveni Trupul şi Sângele lui. La celebrările solemne, darurile aşezate pe altar şi altarul însuşi pot fi tămâiate, pentru a arăta în acest fel că mereu jertfa şi rugăciunea Bisericii se înalţă în faţa lui Dumnezeu ca fumul de tămâie. Apoi preotul îşi spală mâinile, exprimându-şi astfel dorinţa de purificare interioară. După *Rugăciunea asupra darurilor* se face trecerea la *Rugăciunea Euharistică* sau *Anafora*.

2. Rugăciunea Euharistică constituie momentul central şi culminant al întregii Liturghii: prin ea i se aduc mulţumiri lui Dumnezeu pentru întreaga operă a mântuirii, iar darurile se transformă în Trupul şi Sângele lui Cristos. Preotul cheamă pe credincioşi să-şi înalţe inimile către Dumnezeu şi îi asociază la rugăciunea pe care, în numele întregii comunităţi, o îndreaptă către Dumnezeu Tatăl, prin Isus Cristos. Principalele elemente constitutive ale Rugăciunii Euharistice sunt:

a) *Dialogul Introductiv* (sau Protocolul - ce ține până la: „Cu adevărat vrednic și drept este”-) în care preotul îndeamnă credincioșii să-și înalțe inimile către Dumnezeu și să-i aducă mulțumire.

b) *Prefața*, în care preotul îl preamăreşte pe Dumnezeu Tatăl şi îi aduce mulţumiri pentru întreaga operă a mântuirii sau pentru vreun aspect anume al ei, în funcţie de timpul liturgic sau de sărbătoarea celebrată.

c) *Imnul* „Sfânt” (Sanctus) cântat sau aclamat de comunitate, ca semn al comuniunii cu corurile îngerești care îi cântă Celui de trei ori sfânt laudă fără încetare, amintindu-i-se poporului adunat de reverența cu care trebuie să se prezinte în fața lui Dumnezeu (*Isaia* 6) și binecuvântarea de a sta înaintea Domnului (*Psalmul* 117).

d) *Epicleza întâi*, prin care preotul invocă puterea Duhului Sfânt pentru a transforma ofranda credincioșilor în Trupul și Sângele lui Cristos.

e) *Relatarea instituirii Euharistiei și Consacrarea*. Prin cuvintele și gesturile preotului, care sunt cuvintele și gesturile lui Cristos, se săvârșește Jertfa pe care Domnul însuși a orânduit-o la Cina cea de taină, oferindu-și ca hrană și băutură Trupul și Sângele sub chipul pâinii și al vinului, poruncindu-le apostolilor sa perpetueze această Taină.

f) *Anamneza,* în care, împlinind porunca primită de la Cristos prin Apostoli, Biserica reamintește misterul lui Cristos și îndeosebi Patima, Învierea și Înălțarea lui la cer.

g) *Oferirea*, prin care Biserica, reprezentată de comunitatea adunată în timpul şi în locul respectiv, oferă Tatălui, în Duhul Sfânt, Jertfa nepătată. Intenţia Bisericii este ca membrii ei nu numai să ofere Ostia imaculată, ci să înveţe să se ofere pe ei înşişi şi, prin mijlocirea lui Cristos, să desăvârşească din zi în zi unirea lor cu Dumnezeu şi între ei pentru ca, în cele din urmă, Dumnezeu să fie „totul în toate”.

h) *A doua Epicleză*, prin care Duhul Sfânt este invocat asupra credincioşilor pentru ca aceştia sa devină un singur trup şi un singur duh.

i) *Rugăciunile de mijlocire*, prin care se exprimă faptul că Euharistia este celebrată în comuniune cu Biserica întreagă, din cer şi de pe pământ: Biserica aduce ofrandă pentru ea însăşi şi pentru toţi membrii ei, vii şi răposaţi, chemaţi cu toţii să participe la răscumpărarea şi mântuirea dobândită prin Trupul şi Sângele lui Cristos.

j) *Doxologia finală*, care exprimă preamărirea adusă lui Dumnezeu; poporul îşi manifestă credinţa în misterul Jertfei prin aclamaţia „Amin!".

3. Ritualul Împărtăşaniei

Întrucât Celebrarea Euharistică este Ospăţ Pascal, Trupul şi Sângele Domnului – după însăşi porunca lui – trebuie să fie primite ca hrană spirituală de credincioşii aflaţi în cuvenita dispoziţia sufletească. Împărtăşania este precedată de anumite rituri pregătitoare:

Prin rugăciunea *Tatăl nostru*, preotul împreună cu credincioşii cer lui Dumnezeu pâinea cea de toate zilele, care, pentru creştini, înseamnă mai ales Pâinea Euharistică; ei imploră şi iertarea de păcate, astfel încât într-adevăr „cele sfinte" să fie date „sfinţilor".

Prin *ritul păcii* credincioşii imploră pacea şi unitatea pentru Biserică şi pentru întreaga familie umană şi îşi exprimă dragostea reciprocă înainte de a se împărtăşi din unicul Trup al lui Cristos.

Gestul *frângerii Pâinii,* împlinit de Cristos la Cina cea de Taină, arată că noi, cei mulţi, devenim un singur Trup prin împărtăşirea din unica Pâine a Vieţii, care este Cristos (cf. *1Cor* 10,17).

În timp ce preotul pune o parte a Ostiei în potir, se cântă *Agnus Dei* (*Mielul lui Dumnezeu*). După o scurtă rugăciune în taină, preotul arată credincioşilor Pâinea Euharistică şi îi invită la Ospăţul lui Cristos.

În timp ce preotul şi credincioşii primesc Sfânta Împărtăşanie, se recită sau se cântă *Antifona la Împărtăşanie*, care exprimă unitatea spirituală şi bucuria celor care se împărtăşesc.

După primirea Sfintei Împărtăşanii, preotul şi credincioşii îi mulţumesc lui Dumnezeu şi îl preamăresc în sufletul lor, păstrând câteva momente de tăcere sacră. După această mulţumire personală, întreaga comunitate îşi poate exprima recunoştinţa faţă de Dumnezeu cântând un imn sau un psalm.

În *rugăciunea de după Împărtăşanie*, preotul se roagă pentru a dobândi roadele Tainei săvârşite. Poporul îşi însuşeşte această rugăciune prin aclamaţia „Amin".

4. Ritul încheierii

Acesta constă în salutarea şi binecuvântarea adresate de către preot credincioşilor şi din formula „trimiterii", care implică un îndemn către credincioşi de a umbla mereu pe calea păcii, lăudând şi binecuvântând pe Domnul în toată viaţa lor.

Dorinţa fierbinte a Bisericii este ca toţi credincioşii să ia parte în mod conştient şi activ la celebrarea Sfintei Liturghii. Ei îşi manifestă această participare cântând, răspunzând şi rostind împreună cu preotul rugăciunile orânduite. Participarea se arată şi prin poziţia corpului: îngenuncherea – gest de umilinţă şi de adoraţie; ridicarea în picioare – poziţia creştinului chemat la demnitatea învierii cu Cristos; ea exprimă şi respectul faţă de cele sacre precum şi bucuria şi disponibilitatea de a asculta chemarea lui Dumnezeu; în alte momente credincioşii se aşează: această poziţie exprimă reculegere şi atenţie. Mâinile împreunate sunt expresia dăruirii de sine: omul îşi aşază mâinile în mâna lui Dumnezeu. Dar toate acestea au valoare numai în măsura în care corespund unei atitudini interioare.

Angajare şi reflecţie:

1. Înţeleg momentele principale ale Sfintei Liturghii şi ordinea logică în care se desfăşoară?

2. Sunt conştient că la Sfânta Liturghie, întocmai ca discipolilor de la Emaus, Isus mai întâi îmi explică scripturile pentru a-mi deschide inima şi a o umple de ardoare, apoi frânge pâinea, Trupul său, pentru hrana şi lumina sufletului meu?